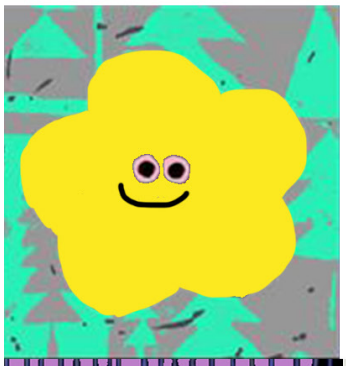

Σχολική Δημοκρατία στην καραντίνα

«Τοσο μακρια, τοσο κοντα»

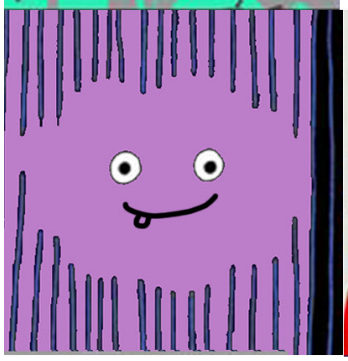

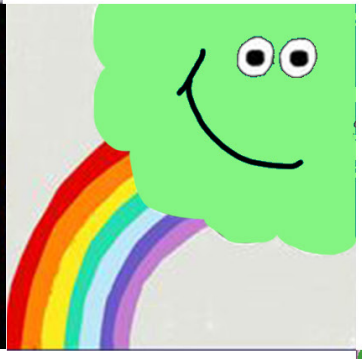

ΜΙΚΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ,
ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ,
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΩΝ

12 ΒΗΜΑΤΑ

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 12

Ιδέες για να οργανώσετε συνελεύσεις και συζητήσεις στις τάξεις σας, τον καιρό που τα σχολεία ή κάποιες τάξεις κλείνουν λόγω πανδημίας, δίνοντας την ευκαιρία στα παιδιά να εκφράζουν τη γνώμη τους, να συζητούν και, όταν χρειάζεται, να παίρνουν αποφάσεις.

12 ΒΗΜΑΤΑ

Ο οδηγός είναι συνοπτικός και περιλαμβάνει 12 βήματα. Βέβαια, εσείς μπορείτε να προσαρμόσετε τις δικές σας συζητήσεις ή συνελεύσεις στα μέτρα της ομάδας σας και στον τρόπο που έχετε μάθει να επικοινωνείτε. Εννοείται ότι, όταν τα σχολεία είναι ανοιχτά, βρισκόμαστε και συζητάμε από κοντά, σε κύκλο. Ένα πιο αναλυτικό οδηγό για τη διοργάνωση συνελεύσεων μπορείτε να βρείτε εδώ. Καλή επιτυχία!

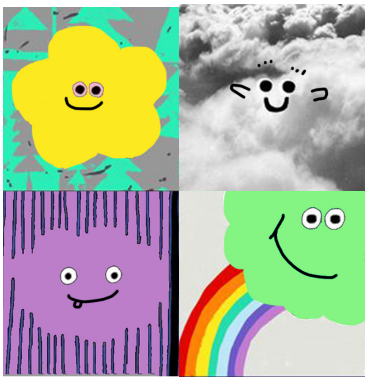

ΒΗΜΑ 1ο: ΣΚΟΠΟΣ

Πριν από όλα συζητάμε, μαθητές / μαθήτριες και εκπαιδευτικοί, τους λόγους για τους οποίους επιδιώκουμε να λειτουργούμε δημοκρατικά στην τάξη μας, ακόμη και σε καιρούς που τα σχολεία είναι κλειστά λόγω πανδημίας. Μια τέτοια συζήτηση μπορεί να καταλήξει και σε ένα μικρό κείμενο που ετοιμάζει μία ομάδα παιδιών της τάξης, τονίζοντας με τον δικό τους τρόπο τη σημασία της διοργάνωσης συνελεύσεων : Μέσα από αυτές τις διαδικασίες μαθαίνουμε να ασκούμε το δικαίωμα μας να εκφράζουμε ελεύθερα τη γνώμη μας, να κάνουμε ομάδες και να συμμετέχουμε στη λήψη αποφάσεων για τα θέματα που μας αφορούν. Να ακούμε και να σεβόμαστε τους άλλους και τις άλλες, να αναλαμβάνουμε ευθύνες, να λύνουμε ειρηνικά τις διαφορές μας και να παίρνουμε θέση στα κοινά, ακόμη και στους δύσκολους καιρούς. Με λίγα λόγια, εκπαιδευόμαστε στον διάλογο, στη δημοκρατία και στον ρόλο των ενεργών πολιτών.

ΒΗΜΑ 2ο: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Διασφαλίζουμε με ειδικές ρυθμίσεις τη δυνατότητα χωρισμού των μαθητών/ριών σε ομάδες στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης που χρησιμοποιούμε και εντοπίζουμε ένα διαθέσιμο σύστημα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών ψηφοφοριών/polls. Πριν από τη διεξαγωγή της συνέλευσης, ο/η υπεύθυνος/η εκπαιδευτικός της τάξης επικοινωνεί με το 5μελές μαθητικό συμβούλιο (στη δευτεροβάθμια) ή με τη συντονιστική ομάδα μαθητών/ριών (αν έχει οριστεί, στην πρωτοβάθμια) ή και με όλη την τάξη, και συμφωνούν τα θέματα, φροντίζοντας κάθε φορά να είναι λίγα και απλά διατυπωμένα. Προγραμματίζουν μαζί τον χρόνο της συνέλευσης/συζήτησης (προτείνεται να διαρκεί 60 ως 90 λεπτά) και ενημερώνονται σχετικά όλα τα παιδιά του τμήματος. Ο διάλογος και η καλή ενημέρωση που προηγούνται, σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία της συνέλευσης, μέσα από mail, φόρμες google ή άλλους τρόπους, μπορούν να βοηθήσουν πολύ στην τελική της επιτυχία.

Προτεινόμενα θέματα σε καιρούς καραντίνας: Η οργάνωση των μαθημάτων και η ανταπόκριση των μαθητών, πιθανά προβλήματα με την πρόσβαση στο διαδίκτυο, τον τεχνικό εξοπλισμό κ.α., ιδέες για δραστηριότητες ή εκδηλώσεις εξ αποστάσεως ή από κοντά (όταν βρεθούμε πάλι στο σχολείο), ιδέες για το διάβασμα ή δημιουργική ενασχόληση στο σπίτι, ανταλλαγή απόψεων για κοινωνικά φαινόμενα και την κατάσταση των παιδιών σε περιόδους πανδημίας, οργάνωση διαδικτυακών παιχνιδιών ή διαγωνισμών, ευαισθητοποίηση για τα fake news και την παραπληροφόρηση, κ.α.

ΒΗΜΑ 3ο:

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει όλα τα παιδιά ότι είναι καλύτερο να συμμετέχουν με την κάμερά τους ανοιχτή, ενώ θα την έχουν κλειστή μόνο για ιδιαίτερους λόγους. Χρειάζεται πάντως να δεσμευτούν ότι τη διαδικασία της συνέλευσης δεν την παρακολουθούν μαζί με άλλα πρόσωπα εκτός των συμμαθητών/ριών τους στο τμήμα, εκτός αν υπάρχει καλεσμένο τρίτο πρόσωπο, για ειδικό σκοπό, και αυτό είναι γνωστό σε όλους και όλες. Δεσμευόμαστε όλοι και όλες ότι δεν βιντεοσκοπούμε ούτε ηχογραφούμε τη συνέλευση και τηρούμε εχεμύθεια σε όσα λέγονται σε αυτήν (εχει σημασία όταν λέμε «δεσμευόμαστε», να το εννοούμε!). Εκφράζουμε ελεύθερα τη γνώμη μας και συζητούμε με σεβασμό στις απόψεις και στην προσωπικότητα των άλλων, χωρίς ρατσιστικές ή υβριστικές κουβέντες. Όταν στην τάξη υπάρχουν παιδιά που δεν μιλούν καλά τα ελληνικά ή παιδιά με αναπηρίες που δυσκολεύουν την επικοινωνία τους, φροντίζουμε να ενημερωθούν και να συμμετέχουν με τον καλύτερο τρόπο (π.χ. με τη μεσολάβηση τρίτου που μεταφράζει ή με παιδιά από την τάξη που αναλαμβάνουν την υποστήριξη της συμμετοχής τους).

ΒΗΜΑ 4ο:

ΓΟΝΕΙΣ

Ο/η εκπαιδευτικός στέλνει ενημέρωση για τη συνέλευση/συζήτηση και στους γονείς των μαθητών/ριών, με την επεξήγηση ότι δεν θα την παρακολουθήσουν οι ίδιοι ή άλλοι εκτός των μαθητών/ριών της τάξης (το λέμε ευγενικά, αλλά καθαρά!).

ΒΗΜΑ 5ο:

ΕΝΑΡΞΗ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο ξεκίνημα της συνέλευσης/συζήτησης ο/η υπεύθυνος/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει την έναρξη της διαδικασίας και τις παρουσίες. Σε αυτό το σημείο μπορεί να οργανωθεί και ένα σύντομο εξ αποστάσεως παιχνίδι «ζεστάματος» ανάμεσα στα παιδιά (π.χ. ο καθένας λέει μια φράση σε κάποιο θέμα και δίνει «πάσα» σε κάποιον/κάποια άλλη να συνεχίσει ή γίνεται ένα παιχνίδι με λέξεις στο “chat”).

- Στη δευτεροβάθμια, ο/η εκπαιδευτικός παραδίδει τον συντονισμό σε μαθητές/ριες και ενημερώνει ότι θα παρακολουθήσει τη συζήτηση, στο γυμνάσιο παρεμβαίνοντας όταν θεωρήσει ότι υπάρχει ανάγκη για να βοηθήσει τη διαδικασία, ενώ στο λύκειο, μόνο αν του/της ζητηθεί. Στο λύκειο, σύμφωνα με τη νομοθεσία, η συνέλευση διεξάγεται χωρίς την παρουσία και παρέμβαση εκπαιδευτικού, επομένως αναζητούμε ένα τρόπο διεξαγωγής, όπου ο/η εκπαιδευτικός δεν παρεμβαίνει σε αυτήν. Ο συντονισμός γίνεται από τα μέλη του προεδρείου ή (προτιμότερο) από τριμελή συντονιστική ομάδα εθελοντών/ριών μαθητών/ριών που ορίζεται επί τόπου και αναλαμβάνουν τους ρόλους συντονιστή της συζήτησης, χρονοφύλακα και γραμματέα. Αν οι εθελοντές είναι περισσότεροι των τριών, γίνεται φανερή ψηφοφορία με ανάταση χεριών.

- Στην πρωτοβάθμια, ο/η εκπαιδευτικός καλεί τη συντονιστική ομάδα μαθητών/ριών να αναλάβουν να συντονίσουν τη διαδικασία της συνέλευσης/συζήτησης. Αν δεν υπάρχει τέτοια ομάδα, γίνεται επί τόπου ο ορισμός της, εξηγώντας τα καθήκοντα των μελών της και επιλέγοντάς τα με κάποιο τρόπο που συμφωνείται (π.χ. με κλήρο ή αλφαβητική σειρά και με προγραμματισμό ώστε όλα τα παιδιά εκ περιτροπής να περάσουν από αυτές τις ευθύνες στη διάρκεια της χρονιάς). Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός σταδιακά παραχωρεί τη θέση του στα παιδιά και συμμετέχει στη συζήτηση με τους ίδιους όρους που παίρνουν μέρος οι μαθητές/ριες της τάξης (δηλαδή σηκώνει το χέρι για να μιλήσει, δεν μιλάει διαρκώς, κλπ).

ΒΗΜΑ 6ο: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ο/η συντονιστής/ρια με την βοήθεια και των υπολοίπων μελών της ομάδας, παρουσιάζει τα θέματα της ατζέντας της συνέλευσης (μπορεί να χρησιμοποιήσει διαμοιρασμένη οθόνη ώστε να αποτυπώνονται καλύτερα) και ρωτά αν υπάρχει κάποιο άλλο έκτακτο θέμα για συζήτηση. Ύστερα, τα παιδιά χωρίζονται σε 4μελείς ή 5μελείς ομάδες όπου στη συνέχεια θα γίνει η πρώτη επεξεργασία των θεμάτων. Πριν τον χωρισμό, οι εισηγητές των θεμάτων (που μπορεί να είναι τα μέλη του 5μελούς στη β/βάθμια ή άλλοι μαθητές/ριες) εξηγούν τι προτείνουν να συζητηθεί.
Ορίζεται χρόνος συζήτησης σε ομάδες (περίπου 15-20' ανάλογα με τα θέματα).
Ο εκπαιδευτικός, που χειρίζεται την πλατφόρμα, χωρίζει με τυχαίο τρόπο τα παιδιά σε ομάδες ίσου μεγέθους.

ΒΗΜΑ 7ο: ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

Κάθε μικρή ομάδα ορίζει συντονιστή και γραμματέα/εκπρόσωπό που κρατάει σημειώσεις από όσα λέγονται για να τα παρουσιάσει μετά στην ολομέλεια. Ο/η συντονιστής/ρια δίνει τον λόγο φροντίζοντας να μιλήσουν ισότιμα όλοι - όλες. Λίγο πριν ολοκληρωθεί ο χρόνος συζήτησης σε ομάδες, ο/η εκπρόσωπος ενημερώνει τι έχει σημειώσει και ακούει τυχόν σχόλια από τα άλλα μέλη. Προσπαθούμε να μας φτάσει ο χρόνος και να ετοιμαστούμε για να παρουσιάσουμε με λίγα λόγια όλες τις απόψεις που ακούστηκαν!!!

ΒΗΜΑ 8ο:
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Πιάνει δουλειά η συντονιστική ομάδα!
Δίνουν τον λόγο στους/ στις εκπροσώπους των ομάδων διαδοχικά. Ο/Η γραμματέας σημειώνει τυχόν προτάσεις. Αν σε κάποια άλλη ομάδα έχει υπάρξει παρόμοια σκέψη – πρόταση, ο/η εκπρόσωπος της λέει «εμείς έχουμε μία παρόμοια ιδέα - πρόταση» και πιθανά ενώνονται οι δύο προτάσεις σε μία. Μόλις ολοκληρωθεί η κάθε παρουσίαση, όποιος/α θέλει ζητάει τον λόγο για κάποια διευκρίνιση ή για να σχολιάσει όσα ακούστηκαν, λέγοντας αν συμφωνεί ή διαφωνεί. Ο/η χρονοφύλακας παρακολουθεί την τήρηση του χρόνου βάσει της συμφωνίας (περίπου 5 λεπτά* σε κάθε ομάδα για την παρουσίαση και τη συζήτηση που ακολουθεί). Οι προτάσεις που διατυπώνονται χρειάζεται να είναι συγκεκριμένες με σαφή εξήγηση του τρόπου που μπορούν να υλοποιηθούν. Στη συζήτηση, είναι σημαντικό να ακούμε τους άλλους και να μη μονοπωλούμε τον λόγο!

*Οι αναφερόμενοι χρόνοι είναι μόνο ενδεικτικοί και κάθε ομάδα, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της, μπορεί να κάνει τον δικό της χρονικό προγραμματισμό.

ΒΗΜΑ 9ο: ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

Όταν ολοκληρωθεί η διαλογική συζήτηση και η επιχειρηματολογία, μπορούν να διεξαχθούν ψηφοφορίες για τις προτάσεις που χρειάζονται επόμενη ενέργεια. Πριν την ψηφοφορία είναι σημαντικό να έχει γίνει κατανοητή κάθε πρόταση. Ο/η γραμματέας της συνέλευσης (αν χρειάζεται με την βοήθεια του/της εκπαιδευτικού) ενσωματώνει τις προτάσεις στην ηλεκτρονική φόρμα ψηφοφορίας και οι μαθητές/μαθήτριες ψηφίζουν μία – μία τις προτάσεις. Εναλλακτικά, η ψηφοφορία μπορεί να γίνεται με ανάταση χεριών (ΝΑΙ, ΟΧΙ, ΛΕΥΚΟ/ΔΕΝ ΞΕΡΩ). Η συντονιστική ομάδα φροντίζει για την ορθή καταμέτρηση των ψήφων.
Η ψηφοφορία γίνεται για να δούμε ποια είναι η γνώμη των περισσότερων μαθητών της τάξης.

Για θέματα που δεσμεύουν όλα τα παιδιά, είναι καλό να υπάρχει ομοφωνία, ή τουλάχιστον, όσοι/όσες διαφωνούν να δεχτούν να δώσουν τη σύμφωνη γνώμη τους (συναίνεση) για την υλοποίηση της πρότασης. Αλλιώς, αφήνουμε την πρόταση για μια επόμενη συζήτηση…

ΒΗΜΑ 10ο: ΕΥΘΥΝΕΣ

Όταν τελειώσουν οι συζητήσεις και οι ψηφοφορίες συζητάμε το ποιος/ποια θα αναλάβει να κάνει τι για να υλοποιηθούν οι αποφάσεις. Εδώ είναι σημαντικό να τοποθετηθεί το 5μελές συμβούλιο μαθητών (στη δευτεροβάθμια) ή η συντονιστική ομάδα (στο δημοτικό). Αν δεν ορίσουμε ποια παιδιά θα αναλάβουν ευθύνες, κινδυνεύουμε να μείνουμε στα λόγια! Στο χρονικό διάστημα που θα μεσολαβήσει μέχρι την επόμενη συνέλευση μπορεί να δημιουργηθεί ένα κοινόχρηστο αρχείο με τις ομάδες ευθύνης όπου θα μπορούν να ενημερώνουν το σύνολο της τάξης για την εξέλιξη των εργασιών που έχουν αναλάβει ή και να αναζητούν βοήθεια σε κάτι. Τα τελικά συνοπτικά πρακτικά από την κάθε συνέλευση μπορεί επίσης να είναι κοινόχρηστα σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες της τάξης.

ΒΗΜΑ 11ο: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στο τέλος της κάθε συνέλευσης/συζήτησης είναι καλό να δώσουμε λίγα λεπτά στην αξιολόγηση της, δηλαδή να πούμε πώς μας φάνηκε. Ένας τρόπος είναι με μια λέξη ή μια φράση που θα πει ή θα γράψει στο chat κάθε παιδί. Άλλος είναι με ένα μήνυμα που θα στείλουμε με κίνηση των χεριών μας ή με γρήγορη ψηφοφορία / poll με 3-4 επιλογές (π.χ. ενθουσιασμός- ικανοποίηση – προβληματισμός – απογοήτευση). Χρήσιμη θα μπορούσε να είναι και μία ερώτηση του τύπου «τι νομίζετε ότι μπορεί να γίνει καλύτερα την επόμενη φορά;» με ανοικτές απαντήσεις. Τα αποτελέσματα καταγράφονται και μπαίνουν στα πρακτικά της συνάντησης από τον/τη γραμματέα. Η αξιολόγηση μας βοηθάει να αναγνωρίζουμε τις επιτυχίες μας, αλλά και τις δυσκολίες μας, για να προσπαθούμε να γινόμαστε καλύτεροι ως ομάδα!

ΒΗΜΑ 12ο:
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

Πριν αποχαιρετιστούμε, ανταλλάσσουμε λίγες κουβέντες για την επόμενη συνάντησή μας, την οποία θα ξεκινήσουμε αναφέροντας τι έχουμε κάνει μέχρι εκείνη τη στιγμή για να γίνουν πράξη οι αποφάσεις μας. Θυμόμαστε την αξιολόγηση της προηγούμενης συνάντησης για να βελτιωνόμαστε κάθε φορά όσο μπορούμε.